

Referințe metodologice

**privind implementarea programelor de formare
profesională a conducătorilor de autovehicule**

I. Dispoziții generale

a) Demers conceptual

Sistemul național de organizare a circulației rutiere este bazat pe Convenția internațională asupra circulației rutiere (Viena, 1968).

Instruirea conducătorilor de autovehicule reperează pe studiul regulilor de circulație rutieră, care sunt respectate de toți cei care au aderat la Convenție.

Ca urmare, planurile de învățământ pentru formarea profesională a conducătorilor de autovehicule au un caracter unitar și obligatoriu pentru toate unitățile de formare a conducătorilor de autovehicule (toate școlile auto) din Republica Moldova. Conținutul lor relevă actele normative internaționale și naționale în domeniu.

După modificările din Convenția internațională asupra circulației rutiere (2011) și intrarea lor în vigoare în anul 2013, permisul de conducere poate fi eliberat pentru categoriile A, B, C, D, CE, DE. În cadrul categoriilor se încadrează permisele de conducere pentru subcategoriile A1, A2, AM, B1, C1, D1, C1E, D1E. Obținerea permiselor de conducere pentru categorii/subcategorii este relaționată cu vârsta candidaților în conducători de autovehicule.

Luând în considerație că legislația (HG 1452/2007) permite obținerea categoriei DE după obținerea permisului de conducere la categoria D și CE s-a acceptat ca Programele de formare profesională să fie elaborate, după cum urmează:

- A(AM/A1/A2);
- B(B1);
- C(C1);
- CE(C1E);
- D(D1).

Categoria A

Planul de învățământ este aplicabil concomitent pentru categoria A (23 ani); subcategoria A2 (17 ani); subcategoriile A1/AM (15 ani), conform programului.

Conducătorii care au dreptul de a conduce autovehicule de categoria B, justificat prin permisul de conducere, pot opta pentru dreptul de a conduce motociclete din subcategoria AM; A1; A2 (18 ani) și categoria A (23 ani), urmând un plan de învățământ cu un număr de ore redus, conform programului.

Categoria B

Planul de învățământ pentru categoria B este aplicabil concomitent și pentru subcategoria B1, cu numărul de ore diferit doar la modulul Instruirea în conducerea autovehiculului (20*), conform programului.

Conducătorii care au dreptul de a conduce autovehicule de categoria/subcategoria A (20/24 ani); A2 (18 ani); A1; AM; B1 (17 ani), justificat prin permisul de conducere, urmează un plan de învățământ cu un număr de ore redus, conform programului.

Categoria C

Planul de învățământ pentru categoria C este aplicabil concomitent și pentru subcategoria C1 (18 ani), conform programului.

Conducătorii care au dreptul de a conduce autovehicule de categoria/subcategoria D (23 ani); D1 (20 ani); C1 (20 ani), justificat prin permisul de conducere, urmează un plan de învățământ cu un număr de ore redus, conform programului.

Categoria CE

Planul de învățământ pentru categoria CE este aplicabil concomitent și pentru subcategoria C1E, conform programului.

Categoria D

Planul de învățământ pentru categoria D este aplicabil și pentru subcategoria D1(20 ani), conform programului.

Conducătorii care au dreptul de a conduce autobuze, subcategoria D1, justificat prin permisul de conducere și experiență, urmează un plan de învățământ cu un număr de ore redus, conform programului.

Unitatea de formare profesională a conducătorilor de autovehicule nu are dreptul de formare a conducătorilor de autovehicule nici la o categorie/subcategorie dacă nu dispune de autovehicule corespunzătoare și/sau nu dispune de autorizație de funcționare provizorie/acreditare corespunzătoare, eliberate de către ANACEC.

Personalul didactic este în drept să intervină cu schimbări și precizări în curriculumul unităților de curs, privind unitățile de învățare și numărul de ore la unitățile de conținut, dar fără a modifica numărul total de ore alocat pentru fiecare unitate de curs.

Astfel, curriculumul pentru unitatea de curs este un document aferent programului de formare, elaborat și aprobat în cadrul unității de formare a conducătorilor de autovehicule.

Orele teoretice/practice de contact direct, se organizează și se desfășoară în grup, conform orarului (nu mai mult de 4 ore academice pe zi), iar orele practice în conducerea autovehiculului se organizează și se desfășoară individual pentru fiecare formabil (nu mai mult de 4 ore pe zi).

În cazul realizării procesului de formare concomitent la două programe de formare profesională a conducătorilor de autovehicule, unitatea de formare este obligată:

- să dispună de autovehicule de categoria/subcategoria programului de formare autorizat provizoriu/acreditat;
- să elaboreze orarul lecțiilor care să permită formabililor realizarea ambelor programe de formare, concomitent;
- să organizeze evaluarea și să elibereze acte de studii separat pentru fiecare program de formare realizat.

Unitățile de curs cu număr de ore și conținut identic pot fi predate în torent formabililor înscriși la una sau mai multe programe de formare (de exemplu: se permite formabililor să promoveze concomitent două programe „B” și „A/A2” sau „B1” și „A1”).

Persoanele cu dezabilități ale aparatului locomotor, care urmează să conducă autovehicule reutilate și adaptate, vor urma programul de formare prevăzut pentru categoria „B”.

La momentul de depunere a cererii, solicitantul este obligat să prezinte copia actului de identitate sau a permisului de conducere; adeverința medicală (F083/e); avizul consultativ narcologic.

b) Poziționarea programelor de formare profesională a conducătorilor de autovehicule în cadrul învățării pe tot parcursul vieții

În Republica Moldova, activitatea unităților de formare profesională a conducătorilor de autovehicule este coordonată de către Ministerul Educației și Cercetării.

Conform Codului Educației nr. 152/2014, formarea profesională a conducătorilor de autovehicule de toate categoriile/subcategoriile, face parte din formarea profesională continuă a adulților, componentă a cadrului învățării pe tot parcursul vieții.

Conform COORM 006-2021¹, conducerea mijloacelor de transport corespunde nivelului 2 ISCO-08.

c) Relaționarea programelor de formare profesională a conducătorilor de autovehicule cu standardele educaționale de stat și de asigurare a calității

Programele de formare profesională a conducătorilor de autovehicule au fost proiectate, reieșind din rolul conducătorilor auto în cadrul sistemului „Conducător–autovehicul–drum–mediu” (CADM).

Programele de formare profesională a conducătorilor de autovehicule au fost subordonate obiectivelor instruirii conducătorilor auto (OIC), promovate în cadrul Comunității Europene (tabelul 1), relevante și pentru Republica Moldova.

Tabelul 1. Matricea obiectivelor de formare a conducătorilor de autovehicule²

	Cunoștințe și abilități	Factori care sporesc riscurile	Autoevaluare
IV. Obiective de viață și abilități pentru viață	Stilul de viață, vârsta, cultura, poziția socială etc. vs. comportamentul la volan	Căutarea senzațiilor tari Acceptarea riscurilor Normele grupului social Presiunea anturajului	Competența introspectivă Propria responsabilitate Controlul impulsurilor
III. Obiective și contextul în care este condus autovehiculul	Alegerea formei Alegerea momentului Rolul motivelor Planificarea rutei	Alcoolul, oboseala Aderința scăzută Ora de vârf Pasageri tineri	Motivele personale Responsabilitatea Gândirea autocritică
II. Stăpânirea situațiilor din trafic	Regulile rutiere Cooperarea Perceperea pericolelor Automatizarea	Nerespectarea regulilor și distanței de siguranță Aderința scăzută Participanți la trafic vulnerabili	Calibrarea abilităților de conducere Propriul stil de conducere
I. Manevrarea vehiculului	Funcționarea autovehiculului Sistemele de protecție Controlul asupra autovehiculului Legile fizice	Neutilizarea centurilor de siguranță Defectarea sistemelor autovehiculului Uzura cauciucurilor	Calibrarea abilităților de control al autovehiculului

¹ Clasificatorul ocupațiilor din Republica Moldova, Ordinul Ministerului Muncii și Protecției Sociale nr. 11 din 12.11.2021.

² Cele mai bune practici în materie de siguranță rutieră. Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene. 2010. ISBN 978-92-79-15267-2, p. 33.

II. Organizarea și desfășurarea procesului de formare profesională a conducătorilor de autovehicule

a) Resurse de formare

Condițiile de realizare a programelor de formare profesională a conducătorilor de autovehicule de toate categoriile/subcategoriile sunt corelate cu reglementările Legii nr.131-XVI/2007 privind siguranța traficului rutier, după cum urmează:

a) Unitatea de formare profesională a conducătorilor de autovehicule dispune, cu drept de proprietate sau cu contract de locațiune/arendă, de săli de studii destinate desfășurării instruirii teoretice-practice (încăperi cu destinație nelocativă), terenuri de instruire în conducerea autovehiculelor, care întrunesc condițiile stabilite în anexa la prezenta lege;

b) dispune, cu drept de proprietate sau cu contract de locațiune/leasing, de un număr de vehicule din categoriile/subcategoriile pentru care se va desfășura instruirea în conducere, corelat cu numărul de ore stabilit în planul de învățământ al programului de instruire, dotate conform condițiilor prevăzute de Regulamentul circulației rutiere;

c) dispune de scheme, coordonate cu poliția, ale itinerarelor pentru efectuarea instruirii practice în conducerea autovehiculelor pe drumurile publice;

d) deține echipamente și/sau materiale metodico-didactice corespunzătoare conținutului unităților de curs/modulelor, conform anexei din legea menționată supra.

Altă condiție din această Lege se referă la:

a) Unitatea de formare profesională a conducătorilor de autovehicule are angajați profesori de siguranță rutieră și instructori în conducerea auto, cu contract de muncă, într-un număr corespunzător normelor privind organizarea activității didactice în cadrul unităților de instruire a personalului din domeniul transportului rutier;

b) profesorii de siguranță rutieră dețin diplome de studii superioare sau medii de specialitate corespunzătoare modulului respectiv și certificate de atestare profesională;

c) instructorii în conducere auto dețin documente care certifică experiența lor de conducători profesioniști și certificate de atestare profesională;

d) are angajat personal didactic specializat, cu contract de muncă, pentru disciplinele *Acordarea primului ajutor și Instruirea antialcoolică și antidrog*, cu studii superioare în domeniul medicinei de urgență sau, după caz, nacrologiei ori are încheiat cu o instituție medico-sanitară publică un contract de prestări servicii pentru instruirea la disciplinele menționate.

Informația deplină despre personalul didactic și baza tehnico-materială a unității de instruire a conducătorilor auto se include în Raportul de autoevaluare care se prezintă la Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare în conformitate cu legislația în vigoare.

b) Activitatea de formare

Forma de învățământ este cu frecvență. Forma de bază de organizare a instruirii este lecția.

Cursul teoretic este destinat pentru formarea cunoștințelor, înțelegerii lor, precum și pentru dezvoltarea capacităților de analiză corectă a situațiilor rutiere din trafic, de elaborare a soluțiilor regulamentare și în siguranță.

Instruirea practică constă în formarea la formabil a capacităților de a executa în mod conștient și intenționat acțiuni de conducere a autovehiculului, prin exerciții, în mod sistematic și variat, sub îndrumarea unui instructor calificat.

În procesul de instruire a formabililor profesorii și instructorii trebuie să acorde atenție aspectelor educaționale legate de formarea sentimentului de responsabilitate pentru siguranța în trafic.

c) Studiul individual al formabililor

Studiul individual se referă la însușirea calitativă a cunoștințelor teoretice și aplicarea lor în procesul de conducere a autovehiculului.

Formabilul trebuie să realizeze studiul individual, reieșind din posibilități, conținutul și specificul unității de curs.

La oferirea programelor de formare profesională a conducătorilor de autovehicule pot fi propuse următoarele tipurile de activități individuale:

- însușirea materialului teoretic în conformitate cu curricula unității de curs;
- pregătirea pentru seminare, lucrări practice;
- îndeplinirea temelor pentru acasă;
- studiul literaturii și a surselor informaționale electronice;
- pregătirea pentru o evaluare curentă, periodică sau finală;
- ș. a.

d) Evaluarea

Programele de formare profesională a conducătorilor de autovehicule se finalizează cu **examenul de absolvire** care constă în următoarele:

- a) proba scrisă care integrează conținuturile a câteva unități de curs (test/chestionar);
- b) proba practică de conducere a autovehiculului, care se desfășoară în două etape cu vehiculul ce corespunde categoriei/subcategoriei de permis solicitat.

Comisia de examinare se constituie din cel puțin 3 persoane, prin ordinul conducătorului unității de formare. Membrii comisiei de examinare sunt responsabili pentru asigurarea transparenței și calității procesului de evaluare a candidaților în conducători de autovehicule.

La examenul de absolvire sunt admiși formabilii care au situația școlară încheiată la toate unitățile de curs.

În evaluarea curentă aprecierea cunoștințelor, aptitudinilor și competențelor formabililor se face cu note de la „10” la „1” (nota „5” este nota minimă de promovare).

În evaluarea finală, nivelul de competență se apreciază cu calificativul „admis” sau „respins”.

Probele practice se organizează în corespundere cu prevederile:

- Regulamentului cu privire la permisul de conducere, organizarea și desfășurarea examenului pentru obținerea permisului de conducere și condițiile de admitere în traficul rutier, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1452/2007.
- Ordinului Instituției Publice Agenția Servicii Publice nr. 240/2017 cu privire la aprobarea *Instrucțiunilor privind desfășurarea examenului și condițiile de obținere a permisului de conducere.*

Rezultatele examenului se confirmă prin procesul-verbal semnat de membrii comisiei (din cel puțin trei persoane).

Formabililor care nu au promovat examenul după prima încercare li se acordă dreptul să susțină repetat examenul pe parcursul a trei luni. După expirarea termenului de trei luni, formabilului i se eliberează o adeverință privind audierea programului. În baza acestei adeverințe, formabilul poate să finalizeze programul de formare după promovarea unui program suplimentar. Formabilul, în cereri, urmează a fi exmatriculat din sistemul electronic de evidență.

e) Certificarea

După susținerea examenului de absolvire formabililor li se înmânează actul de studii, înregistrat electronic în sistemul de evidență ori pe suport hârtie, de evidență strictă, elaborat și aprobat de autoritățile competente.

În caz de pierdere a certificatului de absolvire a programului de formare, formabilul poate solicita/primi duplicat, conform procedurii stabilite de Regulamentul intern al unității de formare.